

BOOK REVIEW

HEUKELS – VAN OOSTSTROOM. *Flora van Nederland*. Zestiende druk bewerkt door Dr. S. J. VAN OOSTSTROOM. 909 pp., 1038 fig. Wolters-Noordhoff NV, Groningen 1970. Prijs f 27.50.

Ten opzichte van de in 1962 verschenen vijftiende druk verschilt deze editie over het algemeen slechts in details, althans wat het floristische gedeelte betreft. De bewerkingen van sommige geslachten zijn aan nieuwe inzichten aangepast; dit valt bijv. op bij *Parietaria*, *Festuca*, *Spergularia* en *Rhinanthus*. Enige reeds veel in floristische en systematische literatuur elders toegepaste indelingen verschijnen nu eindelijk ook in de Nederlandse flora, bijv. het erkennen van het geslacht *Odontites* naast *Euphrasia*, van *Gentianella* naast *Gentiana*, en het verenigen van *Comarum* met *Potentilla*. Enige afsplitsingen lijken mij echter minder noodzakelijk, zoals die van *Pulegium*, *Chamaenerion*, *Roegneria* en *Elytrigia* van respectievelijk *Mentha*, *Epilobium* en *Agropyrum* (de laatste reeds in de vorige druk). Merkwaardig genoeg is er van de invloed van de twee sedert het verschijnen van de vijftiende druk gepubliceerde delen van de "Flora Europaea" (deel I, 1964; deel II, 1968) betrekkelijk weinig te bespeuren; ik heb ze zelfs nergens geciteerd gevonden. Dat twijfelachtige nieuwtjes, die in deze flora verschenen zijn en daardoor een zeer algemene verspreiding zullen krijgen, niet overgenomen zijn, juich ik toe, zoals de opsplitsing van *Polygonum*, *Sium* en *Lycopodium*, het samenvoegen van *Silene* en *Melandrium*, van *Sarothamnus* en *Cytisus*. Maar enkele in de "Flora Europaea" voor Nederland opgegeven soorten zijn zelfs niet in de synonymie van de zestiende druk te vinden, bijv. *Ranunculus pseudofluitans* en *Cardamine palustris*, een ommissie, die in de volgende druk gecorrigeerd dient te worden. Ook is de systematiek van de varens in engere zin, zowel wat de indeling in en de rangschikking van de geslachten als wat de daarvoor gebruikte kenmerken betreft, wel wat gemoderniseerd maar nog niet voldoende aan de tegenwoordige stand van kennis aangepast.

Een geheel nieuwe bewerking is door van Soest voor *Taraxacum* gegeven. Deze stelt de lezer althans tot op zekere hoogte in staat, iets over de uit Nederland bekende "microspecies" van dit geslacht te weten te komen; bij *Alchemilla* werd iets dergelijks reeds eerder in de flora opgenomen.

Enige in Nederland thans algemeen ingeburgerde soorten, soms algemener dan hun inheemse geslachtsgenoten, zijn nog steeds wat verborgen, doordat ze in kleine druk behandeld worden, bijv. bij de geslachten *Solidago* en *Elodea*. De vaak weinig fraaie vroeger gebruikte Nederlandse familienamen zijn door beter klinkende vervangen; in plaats van bijv. "Roosachtigen" staat er nu, m.i. terecht, "Roosfamilie".

De meest ingrijpende verandering, die de belangrijkste reden is, dat deze druk 17 pagina's dikker is dan de vorige, is de radicale omwerking en uitbreiding van het overzicht van de plantengemeenschappen in Nederland, door V. Westhoff en A. J. den Held, in overeenstemming met hun 2 jaar geleden gepubliceerde handboek over dit onderwerp. De modernisering en grote overzichtelijkheid van dit onderdeel, alsmede de uitvoeriger verwijzingen ernaar in het floristisch-systematische gedeelte, betekenen m.i. een grote verbetering. Zou nu ook niet het ogenblik gekomen zijn, om, in navolging van andere moderne flora's, cytotoxonische gegevens op te nemen? Bij gebruik van het boek op universiteiten e.d. – het is immers reeds lang geen "schoolflora" meer – zijn deze van groot belang, en ze zijn thans voor een zeer groot deel van de Nederlandse flora beschikbaar. Ik zou ook graag een opmerking, al ware die nog zo kort, over het belang van florabescherming zien, want een determineerboek, en vooral opgaven als "zeldzaam" daarin, sporen helaas nog steeds velen aan, planten te gaan verzamelen in plaats van ze op hun natuurlijke standplaats te bestuderen en, desnoods aan een meegenomen fragment, te determineren.

Tenslotte zijn er nog enige terminologische kleinigheden, die verbetering behoeven; bij *Myosotis* wordt bijv. nog steeds ten onrechte van trossen gesproken.

De snelle verarming van onze flora komt niet in de omvang van het boek tot uiting; reeds lang verdwenen soorten worden nog steeds ten volle behandeld. Bepaalde opgaven omtrent algemeenheid van soorten lijken in dit verband nu ook te optimistisch.

Aan enkele naamsveranderingen, waaraan niet te ontkomen viel, zullen we wel even moeten wennen, zoals die van het riet, dat thans *Phragmites australis* moet heten.

Ook deze editie zal voor enige generaties studenten, geïnteresseerde leken en vaksystematici onmisbaar blijken te zijn, en men kan slechts betreuren, dat er nog steeds voor vele Europese landen niets vergelijkbaars bestaat.

K. U. Kramer